

EL PAPER DE LES COMISSIONS FALLERES EN LA SOCIETAT CIVIL VALENCIANA

Josep Lluís Fitó

Periodista

Abstract: *The role of Falles associations in society*

Valencian society is considered to be dual, unstructured, and having several cultural and identity deficiencies, caused mainly by the conflicts related to collective consciousness and by the definition of the symbols representing it. But there is a potentially structuring element: the Falles festival. The Falles association can take on the responsibility to ennoble the language and the characteristics of the Valencian people. This will be a difficult process, involving a sociological, perhaps generational, change, in which the Valencian intellectuals also have a great deal to say. And this requires avoiding positions both newfangled and antiquated, and preventing phenomena such as those that appeared with the revolutionary associations (*comissions*) created during the late Francoism with a transgressing intention. The process of ennobling the festival, which is also one of the unifying processes of the Valencian people, probably depend on the attitude of the participants, of the associations, and on the fact that society becomes aware that fun and culture can also mix well.

Som una societat desvertebrada. Els problemes d'identitat i de consciència col·lectiva com a poble i la definició sobre els símbols que ens representen, encara són un obstacle per als valencians. L'autoodi i, sobretot, la falta d'entesa pel que fa a la unitat de la llengua continuen entrebantant el futur global dels valencians com a comunitat. Aquestes dues idees, o dissortadament espills de la realitat, són velles i, alhora, vigents. No són cap novetat ni descobriment. És ben cert.

No és, tampoc, el propòsit d'aquest article intentar desxifrar el perquè d'aquestes mancances. Els valencians farem un pas ben important quan reconeguem els nostres trets comuns, els nostres déficits com a comunitat i oblidem el solatge fenici de gent de pas. La manca de trets excessivament identificadors i aglutinadors és un fet difícil de subsanar pels exèrcits vertebradors. Malauradament, els valencians tampoc gaudim d'una classe dirigent ni intel·lectual que guie els rumbos de la societat.

Arribats a aquest punt, podem concloure atenent la nostra experiència quotidiana d'observadors de la realitat que hi ha pocs elements aglutinadors dels prop de quatre milions de valencians. Escassament hi ha característiques que tots els habitants que (perdó pel tòpic) des del riu de la Sénia fins al Segura senten com a pròpies

dels valencians (si és que, així, amb aquest gentilici volen denominar-se.).

Però, amb tot, si mirem el calendari festiu, trobarem un element vertebrador -clavat en el caràcter del valencià- i al mateix temps catàrquic del poble valencià: la falla. Tornant a emprar el tòpic dels rius, la falla com a festa, expressió artística, satírica o reunió social, uneix en un mateix pla els qui viuen entre Oriola i Sant Rafel del Riu. Sota el nom de comissió de falla o de foguera trobem al llarg del país un fenomen sociològic que es repeteix en poblacions grans i menudes. De la mateixa manera, no és fàcil trobar una espècie similar de grup de gent, més prompte de famílies, però també d'individus, que, al voltant d'una festa, respecten unes normes establertes. Una comissió fallera pot estar constituïda per una vintena o tres centenars de persones. Un conglomerat d'aquest nombre de gent no sovinteja. No entrarem ja a valorar el teixit industrial i econòmic que mou aquest fenomen social, però sí que creguem que cal subratllar aquest sentit unificador que la comissió fallera pot transmetre.

Es vulga o no, s'ha d'admetre aquesta situació de confluència d'interessos i gustos. Sociològicament és difícil trobar un fenomen assembleari que reunisca tantes persones amb aquest objectiu lúdic que és gaudir de la festa.

No cal tampoc -ara- fer referència a aquest treball fosc al llarg de l'any, però sí s'ha de donar constància del potencial humà que pot moure una comissió fallera, i l'impacte i la incidència socials que poden tenir les seues activitats. I és ací on volem centrar-nos: a més de promoure la festa, les comissions falleres (amb excepcions) estan o, millor dit, volen estar infrautilitzades tant socialment com culturalment.

Potser, i d'això no sabem si se n'han adonat els polítics, les comissions falleres són uns dels vehicles més importants d'influència en la societat valenciana. Encara que al lector més informat li haurà vingut al cap com i d'on va sorgir la llavor d'un determinat grup polític, el que demanem és un pas més endavant. No obstant això, encreuem els dits o que rese qui vulga perquè ni els polítics ni ningú les tornen a utilitzar i perquè continuen sent part, exclusivament, de la societat civil valenciana. Afortunadament, la falla és un conglomerat de gent que pensa de manera diversa, però amb l'objectiu de fer festa.

I és ací on les comissions falleres poden agafar la responsabilitat de dignificar, cada vegada més, la llengua i les característiques del poble valencià i començar a desterrar els tòpics propis del segle dinou. A hores d'ara, és una necessitat per als valencians continuar i acabar el procés de normalització de la seua llengua. Les comissions falleres n'han de ser transmissores i poden ser-ho, encara que no serà un procés fàcil. Evidentment, aquest serà un part difícil, un canvi sociològic, potser generacional, en el qual la classe intel·lectual valenciana també té molt a dir. Això sí, evitant posicions modernes i passades de moda, i fenòmens transgressors com els demostrats per les comissions revolucionàries creades en el tardo-franquisme.

La dignificació i un dels processos unificadors del poble valencià depenen, potser, del canvi de tarannà del faller, de la comissió fallera, i que es consciencie que es pot barrejar festa i cultura i que, a més, -com sempre afirmem- per a ser faller no cal ser "molt deshonorat".